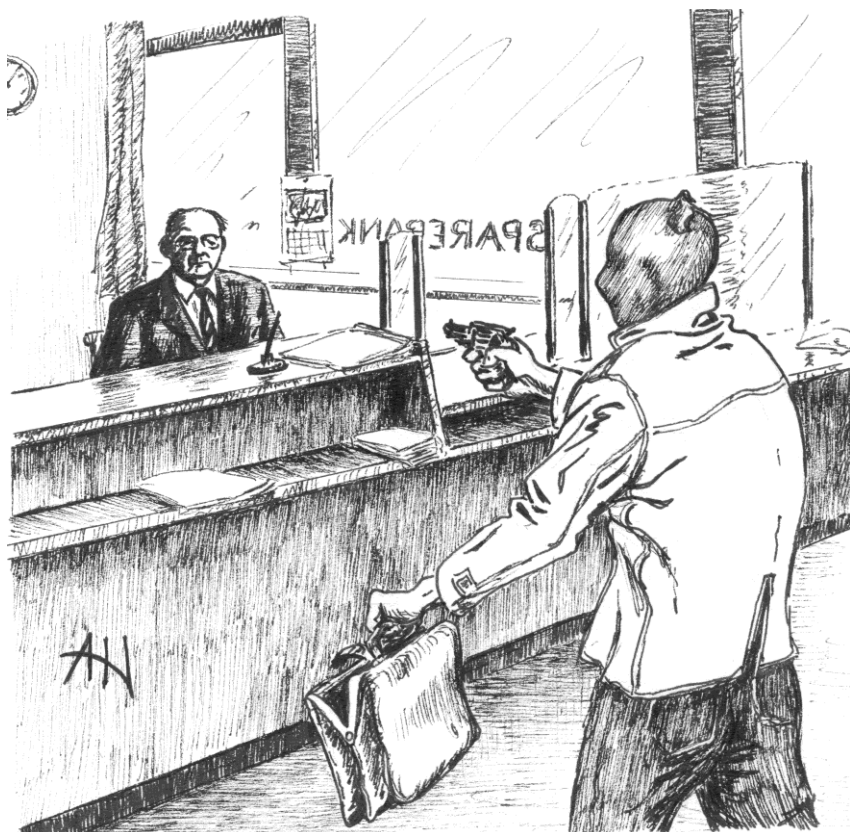

1968 Bankran i Hegra

Sensommeren i Stjørdalen i 1968 var ikke som den pleide. Juli hadde vært ganske så tørr, men august skulle bli verre, og da september kom hadde folk gitt opp troen på at det noen gang mer skulle bli regn. Værmeldinga meldte stadig om ”spredte ettermiddagsbyger”, men de kom aldri. *Stjørdalingen* skrev at skogen ikke ble gul, den tørka bort. Jorda var som betong og lavmerket i elevene fra 1910 var forlenget passert. På gårdene kjørte de vann, og heldig var de som ikke hadde revet det gamle utedoet da det ble lagt inn vannklosett. Onsdag den 4. september 1968 var Stjørdal det varmeste stedet i Europa. Ja, det var kanskje ikke så rart at det kokte i hodet på noen og enhver den høsten. For en person skulle det allerede så tidlig som den 2. august koke helt over - og for betjentene på lensmannskontoret i Hegra skyldte de også på varmen da lensmannen ropte inn fra naborommet om at det var ran i Hegra sparebank. Hadde det klikket helt for lensmann Nielsen? Bankran var noe som tilhørte de store byer og Amerika, ikke fredlige og troskyldige lille Hegra, et sted de vel knapt trengte å ha pengene i en safe. Om de så hadde ligget på trappa, hadde ikke hegrasbyggen brydd seg. ”*Bankran, - aldri i verden*”, var første kommentar. Nei, de hadde nok med å tørke vekk svetten fra pannen denne glovarme dagen, om de ikke også skulle bli offer for heteslag fra lensmannen.

Straks før opptrinnet på lensmannskontoret, noen hundre meter bortenfor, sitter kasserer Ivar Kleven alene inne på Hegra sparebank. Hva han holdt på med kan i og for seg være det samme, men noe tiltrekker hans oppmerksomhet. Plutselig står en framtoning foran ham, og i løpet av en millionte dels sekund skjønner den erfarne bankmannen at Chicago hadde kommet til Hegra. Eller var det Hollywood? Det var så uvirkelig. Foran ham står en person med ei strømpe over hodet. Han pekte rett på Kleven med en liten svart pistol. Og i den andre handa holdt han frem ei dokumentmappe, hvis betydning var klar nok. Men noe i underbevisstheten fortalte Kleven at raneren var usikker, og for noen sekunder - som sikkert kjentes som en evighet stirret de to kun på hverandre. Det var den tiden bankkassereren trengte for å få

flyttet ene foten under skranken og utløse bankens nyinstallerte alarm. Det var en kaldblodig manøver og en viss sjansje, for en ustabil person kan likegodt trekke av. Sirenen ulte noe aldeles forferdelig. Bankrøveren ble usikker, fortsatte å peke på Kleven - men ga opp. Påkjenningen ble for stor. Den psykiske kampen ble vunnet av bankkassereren. Da banditten løp ut, var Kleven snarrådig nok til å løpe etter - og fikk notert nummeret på bilen som raneren brukte. Klokken var ca. 1300, fredag 2. august 1968.

Da lensmannsbetjentene skjønte alvoret, grep de hvert sitt våpen, kastet seg i bilen og var noen sekunder senere fremme ved banken. Ivar Kleven stod fortsatt ute, og i korte ordlag fortalte han hva som hadde skjedd og at raneren hadde stukket av i retning Stjørdal i en lysegrå varebil. Det ble øyeblikkelig ringt til lensmannskontoret på Stjørdal med anmodning om å sette opp kontrollpost. Rolf Moe husker at Ivar Kleven nå hadde falt tilbake til de mer menneskelige reaksjoner, og uttrykte at det hele hadde vært meget skremmende, og hadde raneren bedt om penger en gang til ville Kleven ha gitt ham de.

Begge lensmannskontorene i Stjørdal og Inntrøndelag politikammer satte straks i gang etterforskning. Politihund ble hentet fra Trondheim. Varebilen ble funnet senere på dagen i et lite skogholt på en sidevei til Håvereina mellom Hegra og Stjørdal. Det viste seg at bilen var stjålet i Stjørdal natten før. Undersøkelsen av bilen ga ingen resultater. Et fingeravtrykk på den tiden sa ikke noe da de ikke hadde en mistenk eller et register å sammenligne med. Rolf Moe forteller at det luktet til å begynne med litt profesjonelt av saken. Raneren hadde trolig gått over i en annen bil, enten sin egen - eller han hadde en medhjelper. En avis meldte at det ble funnet en strømpe vest for Hegramo samme dag, og at strømpen antagelig var den raneren brukte.

Noen dager senere kom det frem, trolig i en trafikk kontroll i Trondheim - at en lastbilsjåfør fra Trondheim på vei fra Meråker den aktuelle dagen hadde plukket opp en haiker. Haikeren var en tysker som hadde vært på takarbeid i Meråker. Sjåføren som hadde oppholdt seg en tid i Tyskland hadde pratet en del med haikeren. Tyskeren fortalte at han kom fra Hannover, noe sjåføren mente var riktig ut i fra dialekten å bedømme. Ut over dette stod etterforskningen i stampe.

Dagene gikk, for ikke å si ukene. Lørdag den 24. august melder Stjørdalens Blad om at bankrøveren kanskje var tatt på Lillehammer. En 25-årig Osломann var arrestert. Han hadde begått flere innbrudd, blant annet i herredshuset i Verdal hvor han stjal 2 500 kroner. Likeledes i en bokhandel i Molde hvor utbyttet ble 3 500 kroner. Mannen oppholdt seg i Stjørdalstraktene da ranet i Hegra fant sted. Avisa fortalte at personen ville bli transportert til Hegra og konfrontert med bankkasserer Kleven.

Omtrent på samme tid foregår det en tilfeldig samtale innen familien Moe om en hendelse året før. Høsten 1967 hadde Torild - datter til Rolf Moe - og hennes nabovenninne Mary Myrvang (gift Steen), vært på utedans i Storvika i Stjørdal. De bodde i Trondheim, men var ofte hjemme i helgene. Mary var hjemmehjelp og barnepike hos en familie på Granåsen, mens hun ventet på å begynne på sykepleierskolen. Hun husker derfor veldig godt tidspunktet for

nettopp den turen til Storvika. Samtalen som utspant seg nesten et år senere hos familien Moe, gikk på dette med ”haiking”. Det ble snakket litt om hvordan jentene hadde kommet seg hjem etter fester. Torild, som for øvrig fylte 20 år dagen etter ransforsøket, fortalte at de forrige høsten hadde fått bilskjuss med en ung tysker, som snakket veldig godt norsk. Han var visstnok bygningsarbeider fra Hannover, og sa han het Peter. Dette var i grunn og bunn noe merkelig – for ikke å si tilfeldig. Rolf Moe tenkte sitt. Det tente en liten

Torild Moe 1968

Mary Myrvang 1968

gnist av mistanke. Den var ikke stor, for ingenting tilsa at raneren var en utlending. Men det var tross alt noe som vekket Moes nysgjerrighet. Mange års erfaring i politiet, kombinert med enkelte harde naturopplevelser under oppveksten i Flatanger, hvor kløkt og jordnærhet utviklet en slags sjuende sans - fortalte den sindige politimannen at det var noe som ikke stemte hva gjaldt denne tyskeren. Rolf Moe snakket derfor mer med Torild og Mary. De var nå i Trondheim. Mary mente hun hadde sett tyskeren under arbeid på et tak i utkanten av byen. Mary var ikke så godt kjent i Trondheim og kunne naturligvis ikke oppgi noe gatenavn. Med bakgrunn i hva hun fortalte, tegnet Rolf Moe en skisse av gaten og huset der hun mente å ha sett tyskeren. Denne kladden og etterforskningsdokumentene, som skulle vært sendt til eget politikammer, ble for å spare tid sendt direkte til Trondheim politikammer.

Kripos ble anmodet om bistand. Per Sønstelid og Jostein Melgård sluttet seg til de lokale etterforskerne. Puslebitene kom på plass, takket være de observante unge damer. De husket vedkommende veldig godt. Tyskeren var en ung pen mann, som de unge frøkner lett kunne beskrive i detalj. I tillegg husket de veldig godt hvordan bilen til tyskeren så ut. Kriminalavdelingen i Trondheim fant raskt frem til entreprenøren for det aktuelle huset, og en arbeidstaker med navnet ”Peter” ble anholdt.

En sak som så ut til å bli uoppklart, fant sin løsning på grunn av disse to jentene fra Hegra. En rekke mindre omstendigheter, en tilfeldig familiesamtale hjemme hos Rolf Moe – forhold som var så hverdagslige at ingen ville ha reagert, unntatt Rolf Moe og hans vardøger.

Hva som skulle tilsi at det var tyskeren som hadde begått forsøket, er fortsatt noe uklart. Han kunne bare nektet. At han var i Hegra var ikke uvanlig, i og med sitt byggeoppdrag

i Meråker. Det forelå vel i og for seg ikke noe bevis, kun indisier. Trolig skjønte tyskeren hva som ville komme da han ble konfrontert med så detaljerte beskrivelser som jentene fremførte - opp mot det kasserer Kleven også hadde observert. Tyskeren la kortene på bordet. Mannen het HPG (initialer), og ble domfelt den 17. mars 1969 i Trondheim forhørsrett. Dommen lød på ett års fengsel. Senere ble han utvist fra landet. (Ref. Statsarkivet: IEC0031, side 8, sak104/1969, klausulert i 80 år).

Jeg har spurt Torhild og Mary om de har tenkt på dette i ettertid. I dag er jo samfunnet så opptatt av etterbehandling, støtte og *forståelse* på menneskelige reaksjoner og relaterte senvirkninger. Noen skal alltid forklare og/eller tjene. Nei, for dem var dette uproblematisk. Ingenting å snakke om. Hvordan var det for Ivar Kleven, tro? I dag står jo *apparatet* klart bare du får flis i fingeren. Og bankraneren kunne ha trukket av! Det har skjedd både før og etter 1968. Men jeg tror nok den gode Ivar (1916-1995) ønsket mest ro, ikke råd og meninger fra menneskelig adverb, - som alltid skal sette livet opp mot: hva, så men, om og hvis!

Jostein Melgård 1968

Rolf Moe